

Universität
Basel

Institut für
Bildungswissenschaften

n|w

Fachhochschule Nordwestschweiz
Pädagogische Hochschule

Школа та система освіти в Швейцарії

Поради та інформація для сімей
українською / німецькою

Schule und Ausbildung in der Schweiz

Tipps und Infos für Familien
Ukrainisch / Deutsch

i3w

Eine Kooperation
der Universität Basel und
der Fachhochschule
Nordwestschweiz FHNW

Дорогі сім'ї, шановні зацікавлені особи <i>Liebe Familien, liebe Interessierte</i>	3
Що потрібно знати про школу в Швейцарії <i>Was Sie über die Schule in der Schweiz wissen sollten</i>	4
Які мови є в Швейцарії? <i>Welche Sprachen gibt es in der Schweiz?</i>	6

Обов'язкова школа / *Obligatorische Schule*

 Від 4 до 12 років Початковий ступінь (8 років навчання) 4-12 Jahre <i>Primarstufe (8 Schuljahre)</i>	10
 Від 12 до 14/15 років Перший ступінь середньої освіти (3 роки навчання) 12-14/15 Jahre <i>Sekundarstufe I (3 Schuljahre)</i>	12
 Від 4 до 20 років Спеціальні освітні пропозиції та заходи 4-20 Jahre <i>Sonderpädagogische Angebote und Massnahmen</i>	14

Постобов'язкова освіта / *Nachobligatorische Bildung*

 Від 15 років Другий ступінь II – професійне навчання Ab 15 Jahre <i>Sekundarstufe II – Berufliche Grundbildung</i>	18
 Від 15 років Другий ступінь II – загальноосвітні школи Ab 15 Jahre <i>Sekundarstufe II – Allgemeinbildende Schulen</i>	20
 Третинний ступінь Вища професійна та загальна освіта Tertiärstufe <i>Höhere Berufsbildung und Studium</i>	22

Безперервна освіта / *Lebenslanges Lernen*

 Освітні шляхи в Швейцарії Routen der Bildung in der Schweiz	26
 Підвищення кваліфікації Weiterbildung	28

За сприяння /
Wird unterstützt durch:

otto erich heynau
stiftung

Загальна примітка / Allgemeiner Hinweis

Інститут освітніх наук (IBW) або Базельський університет не несуть жодної відповідальності за повноту чи правильність інформації в цій брошурі. За обов'язковою інформацією завжди звертайтеся до відповідальних органів (кантонів, муніципалітетів тощо).

Ця брошура доступна для безкоштовного завантаження за адресою bildungswissenschaften.unibas.ch

Für die Vollständigkeit oder die Korrektheit der Informationen in dieser Broschüre kann vom Institut für Bildungswissenschaften (IBW) bzw. der Universität Basel keine Gewähr übernommen werden. Für verbindliche Informationen wenden Sie sich stets an die jeweils zuständigen Stellen (Kantone, Gemeinde etc.).

Diese Broschüre gibt es zum kostenlosen Download unter bildungswissenschaften.unibas.ch

Імпресум / Impressum

Erscheinungsdatum:
August 2024

Herausgeberschaft und Redaktion:
Institut für Bildungswissenschaften,
Universität Basel

Gestaltung:
Urs Bösswetter, spoo design, Basel

Bildrechte:
Bilder ohne ©-Zeichen sind aus der Datenbank von Pexels entnommen, sie sind unter der Creative Commons Zero (CC0) Lizenz veröffentlicht.

Titel: © Universität Basel/Christian Flierl, FHNW; Inhalt S. 1: (1) Steshka Willems; (2) Karolina Grabowska; (3) Anna Shvets; (4) Anonym; (5) Cottonbro; (6) © Christian Flierl, Basel; (7) © Christian Flierl, Basel; (8) Marcus Aurelius; Liebe Familien ... S.4: © Universität Basel, © UNHCR; Was Familien ... S. 7: (1) Ksenia Chernaya; (2) Robert Kneschke – stock.adobe.com; (3) Rodnae Productions; (4) Andrea Piacquadio; (5) © Universität Basel, Elke Schlotte; Obligatorische Schule S. 8: (1) Verwendung eines Ausschnitts aus Grafik © Tamedia AG Publikationen Deutschschweiz; (2) Steshka Willems; (3) Karolina Grabowska; (4) Anna Shvets; Primar S. 10: (1) © Christian Flierl, Basel; (2) Marta Wave; (3) Ksenia Chernaya; (4) © Christian Flierl, Basel; Sek I S. 12: (1) Karolina Grabowska; (2) Katerina Holmes; (3) Max Fischer; (4) © Universität Basel, Florian Moritz; Sonderpädagogik S. 15: (1) Monstera; (2) Cliff Booth; (3) Nicola Barts; (4) © Christian Flierl, Basel; Nachobligatorische Bildung S. 15: (1) Verwendung eines Ausschnitts aus Grafik © Tamedia AG Publikationen Deutschschweiz; (2) Anonym; (3) Cottonbro; (4) © Christian Flierl, Basel; Sek II – Berufl. Bildung S. 17: (1) Kampus Production; (2) Norma Mortenson; (3) © Christian Flierl, Basel; (4) Anonym; Sek II – Allgemeinbild S. 19: (1) © Christian Flierl, Basel; (2) Cottonbro; (3) Andrea Piacquadio; (4) Monstera; Tertiär / S. 21: (1) Andrea Piacquadio; (2) Jopwell; (3) Rfstudio; (4) © Christian Flierl, Basel; (5) Kampus Production; (6) © Christian Flierl, Basel; (7) Marcus Aurelius; Lebenslanges Lernen S. 22: (1) © Christian Flierl, Basel; (2) Marcus Aurelius; S. 23: Grafik © EDK; S. 24 Grafik © EDK; S. 26, 27: Design © Pedä Siegrist, Bern S. 28: © KarzA (https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Kantone_der_Schweiz.svg)

Дорогі сім'ї, шановні зацікавлені особи

Liebe Familien, liebe Interessierte

Ви хотіли б дізнатися більше про освітні можливості в Швейцарії – це добре і важливо!

Ця брошура інформує вас про школу та систему освіти в Швейцарії, про обов'язкові та добровільні освітні пропозиції. Ви отримаєте поради, які можуть допомогти вам і вашій дитині у типових питаннях. Подальші покликання посилаються на надійні джерела інформації та місцеві адреси.

Ми зібрали цю інформацію спільно з Інститутом освітніх наук Базельського університету та Університетом прикладних наук (FHNW). Я хотіла б подякувати експертам, Департаменту освіти міста Базель та українським родинам і вчителям, які підтримали нас своїми запитаннями та відгуками.

Проф. Елена Макарова
Директор Інституту освітніх наук
Базельського університету

Sie möchten sich über Bildungsmöglichkeiten in der Schweiz informieren – das ist gut und wichtig!

Diese Broschüre orientiert Sie über das System der Schule und Ausbildung in der Schweiz, über verpflichtende und freiwillige Bildungsangebote. Sie erhalten Tipps, die Ihnen und Ihrem Kind bei typischen Fragen helfen könnten. Weiterführende Links weisen auf verlässliche Informationsquellen und Adressen vor Ort hin.

Wir haben diese Informationen in einem Team aus dem Institut für Bildungswissenschaften an der Universität Basel und der Fachhochschule Nordwestschweiz zusammengestellt (Prof. Dr. Regula Julia Leemann, Prof. Dr. Raphael Zahnd, Prof. Dr. Ulla Klingovsky, Dr. Elke Schlote, Dr. Beyhan Ertanir, Claudio Baldini, Yevheniia Morozova und Maryna Mykytenko). Ich danke den Fachpersonen aus Schulen, dem Erziehungsdepartement Basel-Stadt und den ukrainischen Familien und Lehrpersonen, die uns mit ihren Fragen und Rückmeldungen unterstützt haben.

Prof. Dr. Elena Makarova
Direktorin des Instituts für Bildungswissenschaften
an der Universität Basel

Для біженців доступ до освіти має важливе значення. Тому що освіта надає їм необхідні знання та навички, щоб вести насичене та незалежне життя, бути продуктивними та самостійними у своєму «новому домі». Протягом багатьох років УВКБ ООН працювало над тим, щоб люди будь-якого віку, які шукають захисту, мали доступ до національних систем освіти та якісного навчання.

Для цього потрібно володіти інформацією про систему освіти. УВКБ ООН в Австрії вже видало таку брошуру для австрійської шкільної системи. УВКБ ООН у Швейцарії та Ліхтенштейні дуже приємні підтримати публікацію цієї брошури, яка представляє швейцарську шкільну систему та її можливості у загальнодоступному вигляді.

Аня Клуг
Голова Представництва УВКБ ООН
у Швейцарії та Ліхтенштейні

Für Menschen auf der Flucht ist der Zugang zu Bildung von grundlegender Bedeutung. Denn Bildung vermittelt Schutzsuchenden das notwendige Wissen und die Fähigkeiten, um in ihrer neuen Heimat ein produktives, erfülltes und unabhängiges Leben zu führen. Das UNHCR setzt sich deshalb seit vielen Jahren dafür ein, dass Schutzsuchende jeden Alters Zugang zu den nationalen Bildungssystemen und zu hochwertiger Bildung erhalten.

Hierfür sind gute Kenntnisse des Schulsystems notwendig. UNHCR Österreich hat eine solche Broschüre bereits für das österreichische Schulsystem publiziert. UNHCR für die Schweiz und Liechtenstein freut sich sehr, die Publikation dieser Broschüre zu unterstützen, welche das Schweizer Schulsystem und dessen Möglichkeiten allgemeinverständlich darstellt.

Anja Klug
Leiterin des UNHCR-Büros für die Schweiz und Liechtenstein

 Будь ласка, зверніть увагу / Bitte beachten

Ця брошура доступна для безкоштовного завантаження за адресою bildungswissenschaften.unibas.ch
Diese Broschüre gibt es zum kostenlosen Download unter bildungswissenschaften.unibas.ch

Що сім'ї варто знати про школу в Швейцарії

Was Familien über die Schule in der Schweiz wissen sollten

Обов'язкова освіта

Обов'язкова освіта в Швейцарії зобов'язує дітей і молодь відвідувати школу протягом 11 років (**обов'язкове навчання в школі**). У Швейцарії 95% учнів проходять обов'язкове навчання в **державній школі** свого муніципалітету проживання. Близько 5% відвідують приватну школу ([↗ edk.ch](https://www.edk.ch)).

Кантони відповідають за державні школи. Вони визначають навчальні плани і розклад занять і визначають методичні матеріали. У Швейцарії державна школа користується хорошою репутацією, вона безкоштовна і конфесійно нейтральна.

Відвідування школи

Більшість дітей у Швейцарії починають навчання в [↗ початковій школі](#) у віці 4–5 років. Діти розміщуються в школі, яка знаходиться недалеко від того місця, де вони живуть. Неможливо вибрати школу чи клас – якщо ви не виберете приватну школу. Якщо ви хотіли б віддати дитину в **приватну школу**, значну частину витрат ви понесете самі.

Діти діляться на класи під час обов'язкового шкільного навчання. В них є **класний керівник** та **педагогічний колектив**. Заняття проводяться щоранку і 1–2 рази на тиждень в другій половині дня. У [↗ середніх та старших класах](#) уроки проводять протягом кількох днів на тиждень.

Навчальний рік, розклад занять і зміст навчання

Навчальний рік починається після літніх канікул ([↗ канікулярних періодів](#)). Сім'ї отримують розклад перед початком нового навчального року. Там фіксується час і предмети на навчальний рік. У більшості кантонів основою для змісту навчання в обов'язковій освіті є навчальна програма [↗ Lehrplan 21](#) / [↗ Plan d'études romand \(PER\)](#). Навчальна програма забезпечує основу для того, що ваша дитина вивчає в школі, і служить основою для оцінки успішності. Ви можете знайти його [↗ тут](#).

Schulpflicht

Die Schulpflicht in der Schweiz verpflichtet Kinder und Jugendliche zum Schulbesuch für 11 Jahre (**obligatorische Schulzeit**). In der Schweiz absolvieren 95% der Schülerinnen und Schüler die obligatorische Schule in der **öffentlichen Schule** ihrer Wohngemeinde. Zirka 5% besuchen eine Privatschule ([↗ edk.ch](https://www.edk.ch)).

Für die öffentliche Schule sind die Kantone zuständig. Sie legen die Lehrpläne und Stundentafeln fest und bestimmen die Lehrmittel. In der Schweiz genießt die öffentliche Schule einen guten Ruf, sie ist kostenfrei und konfessionell neutral.

Schulbesuch

Die meisten Kinder in der Schweiz beginnen ihre Schullaufbahn mit 4–5 Jahren in der [↗ Primarstufe](#). Die Kinder werden in eine Schule eingeteilt, die nahe bei ihrem Wohnort ist. Es besteht nicht die Möglichkeit, die Schule oder Klasse auszusuchen – es sei denn, Sie entscheiden sich für eine Privatschule. Möchten Sie Ihr Kind auf eine **Privatschule** schicken, so tragen Sie die Kosten zu einem grossen Teil selbst.

Die Kinder werden in der obligatorischen Schulzeit in Klassen eingeteilt. Diese werden von der **Klassenlehrperson** oder **einem Klassenteam** geleitet. Unterricht findet jeden Vormittag und 1–2 Mal in der Woche am Nachmittag statt. In höheren Klassen und in der [↗ Sekundarstufe I](#) findet der Unterricht an mehreren Nachmittagen statt.

Das Schuljahr, die Stundentafel und Lerninhalte

Das Schuljahr beginnt nach den Sommerferien ([↗ Ferienzeiten](#)). Die Familien erhalten die Stundentafel noch vor Beginn des neuen Schuljahres. Dort sind die Zeiten und Fächer für das Schuljahr festgelegt. Die Grundlage für die Lerninhalte in der obligatorischen Schule ist in den meisten Kantonen der [↗ Lehrplan 21](#) / [↗ Plan d'études romand \(PER\)](#). Der Lehrplan bietet den Rahmen für das, was Ihr Kind in der Schule lernt und dient als Grundlage für die Leistungsbewertung. Sie finden ihn [↗ hier](#).

Оцінка роботи та сертифікати

Учитель спостерігає, підтримує та оцінює успіхи вашої дитини в навчанні. Він запрошує батьків на **регулярні обговорення**. Використовуйте їх для обміну думками з учителем про вашу дитину. Там ви отримаєте важливу інформацію, адже в цих бесідах складається рекомендація для подальшої шкільної освіти вашої дитини.

У більшості кантонів ваша дитина отримує **сертифікати з оцінками** двічі на рік. Шкала оцінок коливається від 1 до 6. У Швейцарії 6 – найвища оцінка, всі оцінки нижче 4 – незадовільні. Вчителі оцінюють знання та самокомпетентність вашої дитини. У сертифікаті успішності також зазначається, чи була ваша дитина переведена до наступного класу чи ні.

Чи є у вашої дитини особливі потреби? Учитель обговорить це з вами і може надати спеціальні освітні заходи підтримки (⇒ спеціальна освіта).

Після закінчення обов'язкового навчання

Що відбувається після обов'язкового навчання в школі? Більшість випускників вибирають шлях ⇒ професійного навчання. Не всі молоді люди здатні продовжувати відвідувати загальноосвітню освіту на ⇒ старшому середньому рівні. Заздалегідь, хоча б за рік, поінформуйте себе про умови реєстрації та вступу. Гімназія – **швейцарська система освіти** (⇒ edk.ch). Підтримайте дитину у виборі професії або школи та в необхідних заявах і реєстраціях.

⇒ Ця графіка надає інформацію про різноманітні шляхи навчання в Швейцарії.

Leistungsbewertung und Zeugnisse

Die Lehrperson beobachtet, unterstützt und beurteilt den schulischen Erfolg Ihres Kindes. Sie lädt die Erziehungsberechtigten zu regelmäßigen **Standortgesprächen** ein. Nutzen Sie diese, um sich mit der Lehrperson über ihr Kind auszutauschen. Sie erhalten dort wichtige Informationen, denn in diesen Gesprächen wird eine Empfehlung für die weitere Schullaufbahn Ihres Kindes ausgesprochen.

Ihr Kind erhält in den meisten Kantonen zweimal im Jahr **Zeugnisse mit einer Beurteilung oder Noten**. Die Notenskala reicht von 1 bis 6. In der Schweiz ist 6 die beste Note, alle Noten unter 4 sind ungenügend. Die Lehrpersonen bewerten Fachkompetenzen und Selbstkompetenzen Ihres Kindes. Im Zeugnis ist auch vermerkt, ob Ihr Kind in die nächsthöhere Klassenstufe befördert ist oder nicht.

Hat Ihr Kind einen besonderen Förderbedarf? Die Lehrperson wird dies zusammen mit Ihnen besprechen und kann für sonderpädagogische Massnahmen zur Unterstützung sorgen (⇒ Sonderpädagogik).

Nach dem Ende der Schulpflicht

Wie geht es nach der obligatorischen Schulzeit weiter? Die meisten Abgänger*innen wählen den Weg einer ⇒ beruflichen Ausbildung. Nicht alle Jugendlichen können den Besuch einer allgemeinbildenden Schule auf der ⇒ Sekundarstufe II weiterführen. Informieren Sie sich mindestens ein Jahr im Voraus über Anmelde- und Aufnahmebedingungen **Gymnasium – Bildungssystem Schweiz** (⇒ edk.ch). Unterstützen Sie Ihr Kind bei der Berufs- oder Schulwahl und bei den dafür nötigen Bewerbungen und Anmeldungen. Über die vielfältigen Routen der Bildung in der Schweiz orientiert ⇒ diese Grafik.

Будь ласка, зверніть увагу / Bitte beachten

Для того щоб швидко вивчити нову мову, перевагою є хороше володіння першою мовою. Тому продовжуйте говорити з дитиною вашою сімейною мовою. Ваша дитина вивчає іноземні мови на уроці і у вільний час. Ви можете підтримати свою дитину, сприяючи контактам з однолітками або скориставшись можливостями вивчення мови, що відповідають віку (⇒ продовження освіти).

Um eine neue Sprache rasch zu erlernen, ist das sichere Beherrschen einer Erstsprache von Vorteil. Sprechen Sie daher mit Ihrem Kind nach wie vor in Ihrer Familiensprache. Fremdsprachen erlernt Ihr Kind im Unterricht und in der Freizeit. Sie können Ihr Kind unterstützen, indem Sie Kontakte mit Gleichaltrigen fördern oder altersangemessene Sprachlernangebote nutzen (⇒ Weiterbildung in der Schweiz).

Які мови є в Швейцарії?

У Швейцарії є **чотири державні мови**, якими переважно розмовляють у деяких частинах країни: у німецькомовній Швейцарії **офіційною мовою** є німецька. У Романдії офіційною мовою є французька. У кантоні Тічино та в деяких частинах кантону Граубюнден – італійська мова. Четвертою національною мовою є ретороманська – нею спілкуються у кантоні Граубюнден.

Офіційними є чотири державні мови. У повсякденному житті жителі Швейцарії часто розмовляють регіональними діалектами. Багатомовність є частиною державного устрою Швейцарії та закріплена законом. Багато людей у Швейцарії говорять у родині не місцевою мовою.

Якщо ви спілкуєтеся англійською в Швейцарії, вас зрозуміють багато людей. Більшість державних установ також пропонують переклади англійською мовою або надають англомовний персонал.

Мова навчання є **офіційною мовою** відповідної частини країни – інші мови діти вивчають на уроках іноземної мови. Першу іноземну мову вивчають не пізніше 5 класу, другу іноземну мову – не пізніше 7 класу.

Welche Sprachen gibt es in der Schweiz?

Die Schweiz hat **vier Landessprachen**, die in einigen Landesteilen bevorzugt gesprochen werden: In der Deutschschweiz ist die **Amtssprache** Hochdeutsch. In der Romandie ist die Amtssprache Französisch. Im Tessin und in gewissen Orten im Kanton Graubünden ist es das Italienische. Die vierte Landessprache ist Rätoromanisch – sie wird in einigen Orten im Kanton Graubünden gesprochen.

Die vier Landessprachen sind offizielle Sprachen. Im Alltag sprechen die Menschen in der Schweiz oft regionale Dialekte und Idiome. Die Mehrsprachigkeit gehört zur Schweiz und ist gesetzlich verankert. Viele Menschen in der Schweiz sprechen in der Familie eine Nichtlandessprache.

Wenn Sie in der Schweiz Englisch sprechen, werden Sie von vielen Personen verstanden. Auch die meisten öffentlichen Stellen bieten englische Übersetzungen an oder stellen englischsprechendes Personal zur Verfügung.

Als **Schulsprache** gilt die offizielle Sprache des jeweiligen Landesteils – weitere Sprachen lernen die Kinder im Fremdsprachenunterricht. Die erste Fremdsprache wird spätestens ab dem 5. Schuljahr unterrichtet, die zweite Fremdsprache spätestens ab der 7. Klasse.

Будь ласка, зверніть увагу / Bitte beachten

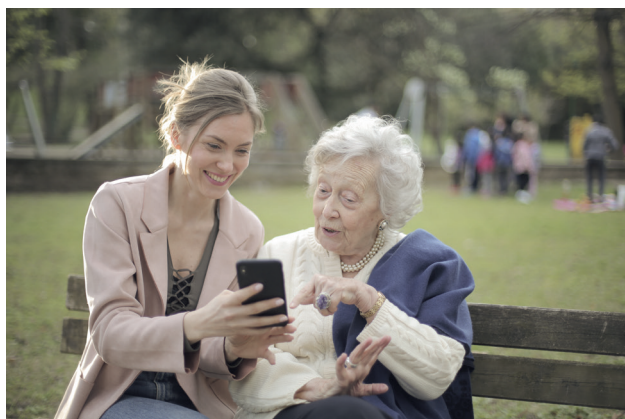
Зверніть увагу на регіон, в якому ви оселилися, і дізнайтеся про місцеву мовну ситуацію на ранньому етапі. Деякі кантони та одне місто (Біль/Б'єн) офіційно є багатомовними. Мови – факти і цифри ([↗ admin.ch](https://www.admin.ch))

Achten Sie darauf, in welcher Region Sie sich niederlassen und orientieren Sie sich frühzeitig über die Sprachensituation vor Ort. Gewisse Kantone und eine Stadt (Biel/Bienne) sind offiziell mehrsprachig. Die Sprachen – Fakten und Zahlen ([↗ admin.ch](https://www.admin.ch))

Знання мови допомагають освоїтися на новому місці та почуватися комфортно. Дізнайтеся більше у своєму районі, у своїй громаді, кантональних офісах чи місті, у якому ви живете, оскільки багато мовних курсів безкоштовні. Ви можете знайти платні мовні курси, наприклад, в центрах освіти для дорослих Kurse – VSV – UP Portal ([↗ szh.ch](https://www.sz.ch)) або в [↗ Migros Club School – Education for all – Klubschule Migros](https://www.migros.ch)

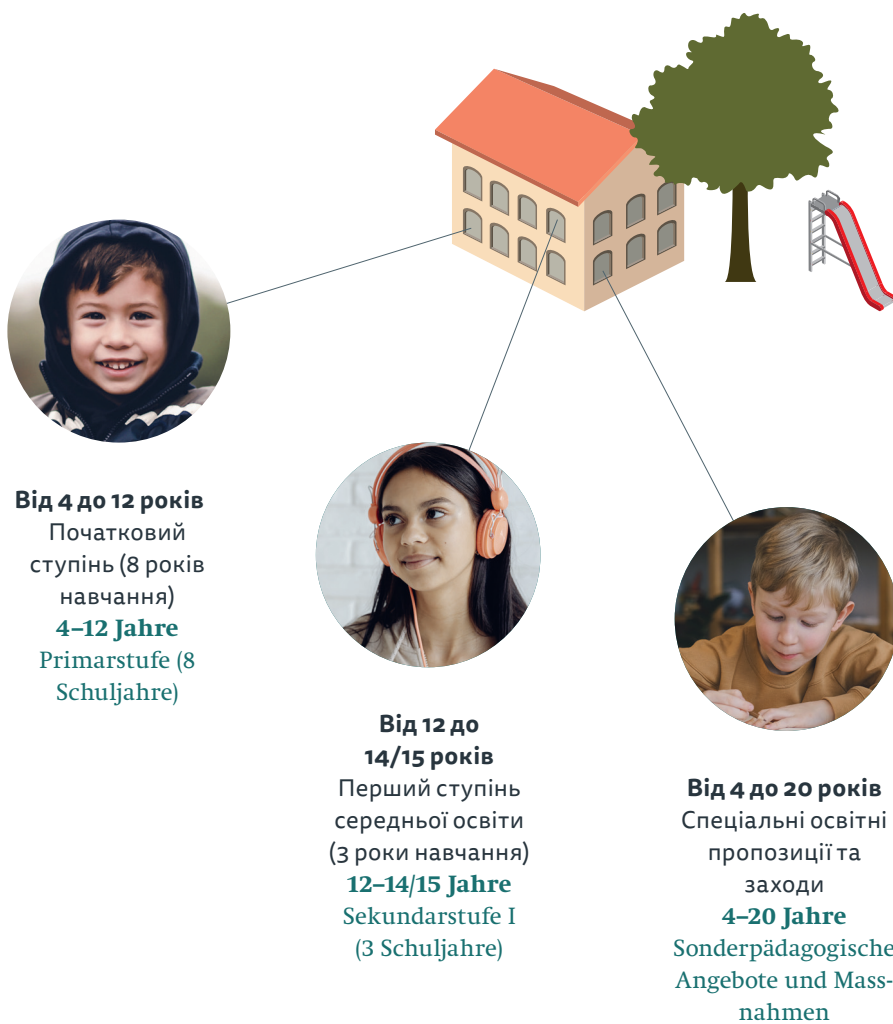
Sprachkenntnisse helfen, um sich am neuen Ort einzuleben und sich wohl zu fühlen. Informieren Sie sich in Ihrem Quartier, Ihrer Gemeinde, oder kantonalen Stellen bzw. der Stadt, in der Sie leben, denn viele Sprachkurse sind gratis. Kostenpflichtige Sprachkurse finden sie z.B. an Volkshochschulen Kurse – VSV – UP Portal ([↗ vhs.ch](https://www.vhs.ch)) oder an der [↗ Migros Klubschule Migros Club School – Education for all – Klubschule Migros](https://www.migros.ch).

Які мови є в Швейцарії?
Welche Sprachen gibt
es in der Schweiz?

Обов'язкова школа

Obligatorische Schule

Від 4 до 12 років Початковий ступінь (8 років навчання)

4–12 Jahre Primarstufe (8 Schuljahre)

Якщо вашій дитині від 4 до 12 років, то вона відвідує початкову школу. Він охоплює 8 навчальних років. В одних кантонах існує обов'язковий рівень **дитячого садка**, в інших – **початковий рівень**, ⇨ див. також Спеціальна освіта. Вашу дитину навчатимуть підготовлені **вчителі початкових класів**. Діти знайомляться з навчанням з окремих предметів і отримують шкільне приладдя, таке як робочі зошити, підручники та письмові матеріали, вам не доведеться їх купувати.

Мовою навчання є стандартна німецька в німецькомовній Швейцарії, французька у франкомовній Швейцарії та італійська в Тічино та італійська/ретороманська в муніципалітетах Граубюнден. Ваша дитина (поки що) не розуміє мови? Дізнайтеся про варіанти **мовної підтримки** в школі. У початковій школі діти вивчають другу національну мову та англійську.

Початкові шкільні роки діти проводять у класі з однолітками. Педагог звертає увагу на те, як розвивається ваша дитина і прагне до розмови з вами (**розмова з батьками**). Також можна звернутися до вчителя і домовитися з ним про розмову. Потреби у підтримці будуть визначені та обговорені з вами. Попросіть перекладача, якщо це необхідно.

В останньому початковому класі готується перехід до **першого етапу середньої освіти**. Початкова школа вирішує, який рівень досягнень на нижчому середньому рівні підходить дитині. Рішення приймається на підставі загальної оцінки педагогів. Залежно від кантону це базується на різних предметах, оцінках, а іноді і порівняльних іспитах. Будуть проведені дискусії з батьками щодо цього рішення.

Ist Ihr Kind zwischen 4 und 12 Jahre alt, dann besucht es die Primarstufe. Sie umfasst 8 Schuljahre. In gewissen Kantonen gibt es eine obligatorische **Kindergartenstufe**, in anderen eine **Eingangsstufe**, siehe auch ⇨ Sonderpädagogik. Ihr Kind wird von ausgebildeten **Primarschullehrpersonen** unterrichtet. Die Kinder werden an das Lernen in einzelnen Fächern herangeführt und erhalten Schulmaterial wie Arbeitshefte, Schulbücher und Schreibmaterial, Sie müssen es nicht kaufen.

Die Unterrichtssprache ist Standarddeutsch in der Deutschschweiz, Französisch in der Westschweiz und Italienisch im Tessin und Italienisch/Rätoromanisch in Gemeinden von Graubünden. Versteht Ihr Kind die Sprache (noch) nicht? Erkundigen Sie sich nach Möglichkeiten der **Sprachförderung** in der Schule. In der Primarschule lernen die Kinder eine zweite Landessprache und Englisch.

Die Kinder verbringen die Primarschulzeit in einer Klasse mit Gleichaltrigen. Die Lehrperson achtet darauf, wie Ihr Kind sich entwickelt und sucht mit Ihnen das Gespräch (**Standortgespräch**). Auch Sie können die Lehrperson ansprechen und mit ihr ein Gespräch vereinbaren. Allfälliger Förderbedarf wird festgestellt und mit Ihnen besprochen. Fragen Sie, wenn nötig, nach einem Dolmetscher.

In der letzten Primarklasse wird der Übertritt in die **Sekundarstufe I** vorbereitet. Die Primarschule entscheidet, in welches Leistungsniveau auf der Sekundarstufe I das Kind eingeteilt wird. Der Entscheid erfolgt aufgrund einer Gesamtbeurteilung der Lehrpersonen. Diese basiert je nach Kanton auf unterschiedlichen Fächern, Noten und manchmal Vergleichsprüfungen. Mit den Eltern werden zu diesem Entscheid Gespräche geführt, wobei Sie unterschiedlich viel Mitsprache haben.

Коротко / In Kürze

- Школа є безкоштовною.
Schulbesuch ist kostenfrei.
- Діти діляться на класи.
Kinder werden in Klassen eingeteilt.
- Діти вчать разом.
Kinder lernen gemeinsam.

Будь ласка, зверніть увагу / Bitte beachten

Новачки реєструють свою дитину особисто в кантоні або муніципалітеті для отримання початкової освіти. Якщо ваша дитина навчається в школі в Швейцарії, зв'яжіться з класним керівником вашої дитини, якщо у вас є якінебудь питання або занепокоєння щодо повсякденного шкільного життя.

Neuzugezogene melden ihr Kind beim Kanton oder der Gemeinde persönlich für die Primarstufe an. Ist Ihr Kind in der Schweiz eingeschult, kontaktieren Sie bei Fragen und Anliegen zum Schulalltag die Klassenlehrperson Ihres Kindes.

Школа не пропонує обід. Якщо ви хочете, щоб за дитиною доглядали до або після школи, дізнайтеся про пропозицію обіду або догляду на цілий день на місці. Це не безкоштовно.

Wenn Sie Ihr Kind vor oder nach dem Unterricht betreuen lassen möchten, informieren Sie sich vor Ort über das Angebot von Mittagstisch, Hort, Tagesstrukturen, Kindertagesstätten. Diese sind für Sie kostenpflichtig.

Батьки рекомендують / Eltern empfehlen

Здоровий перекус

Znüni – це перекус, який ваша дитина приносить з дому і може їсти під час перерви. Подбайте про те, щоб ця перерва була корисною. Дайте дитині трохи овочів, фруктів або хліба, але нічого солодкого.

Gesundes Znüni

Das Znüni ist ein Snack, den ihr Kind von zuhause mitbringt und in der Schulpause essen kann. Es wird darauf geachtet, dass dieser Pausensnack gesund ist – geben Sie Ihrem Kind etwas Gemüse, Obst oder Brot mit, jedoch nichts Süßes.

Домашнє завдання

Учитель може дати дитині домашнє завдання. Мета – закріпити вивчене в школі. Вони повинні бути вирішені дітьми самостійно в короткі терміни. У початковій школі дається всього кілька домашніх завдань, зазвичай не кожен день.

Hausaufgaben

Die Lehrperson kann Ihrem Kind Hausaufgaben zur Erledigung mit nach Hause geben. Ziel ist, das in der Schule Gelernte zu festigen. Sie werden von den Kindern in kurzer Zeit selbstständig gelöst. In der Primarstufe werden nur massvoll Hausaufgaben gegeben, meist nicht jeden Tag.

Шлях до школи

Школа хоче, щоб діти йшли дорогою до школи. Практикуйте шлях до школи зі своєю дитиною, поки вона не відчужує себе в безпеці.

Schulweg

Vonseiten der Schule wird gewünscht, dass die Kinder den Schulweg zu Fuss gehen. Üben Sie mit Ihrem Kind den Schulweg ein, bis es sich sicher fühlt.

Від 12 до 14/15 років Перший ступінь середньої освіти (3 роки навчання)

12–14/15 Jahre Sekundarstufe I (3 Schuljahre)

У віці 12 років підлітки зазвичай переходять на **перший ступінь середньої освіти** на три роки (в кантоні Тічино: в 11 років, тому на 4 роки). Це друга частина **обов'язкової освіти** в Швейцарії. Це впливає безпосередньо з початкової школи. Вашу дитину навчатимуть підготовлені **вчителі середньої школи**.

Підлітки навчаються у **класах за рівнем успішності**. Кантони і комуни мають різні моделі навчання для різних рівнів успішності. Дізнатися більше про це можна [тут](#).

Викладання на нижчому середньому рівні сприяє розвитку особистості підлітків та придбанню знань з шкільних предметів. Предмети та цілі навчання визначені в навчальному плані (Lehrplan 21) і служать основою для оцінювання успішності та отримання сертифікатів. Молодь також повинна розвивати особисту відповідальність, ініціативу та незалежність.

Після закінчення першого ступеня середньої освіти обов'язкове навчання вашої дитини закінчується. Немає загальнонаціонального іспиту на закінчення школи для навчання в школі і, отже, немає відповідного свідоцтва про закінчення. Однак деякі кантони проводять випускні іспити та видають сертифікат про закінчення.

Що відбувається після цього? Читайте наступні сторінки про необов'язкову освіту.

Особливість: У деяких німецькомовних кантонах, особливо успішні учні переходять до школи бакалаврату після початкової школи (довгострокова гімназія; Тривалість: шість років) замість загальноосвітньої школи. Також є можливість відвідувати приватну школу. На відміну від державної школи, ця оплачується самостійно батьками.

Mit 12 Jahren wechseln Jugendliche in der Regel für drei Jahre in die **Sekundarstufe I** (im Kanton Tessin: mit 11 Jahren, dafür 4 Jahre). Es ist der zweite Teil der **obligatorischen Schule** in der Schweiz. Sie schliesst sich direkt an die Primarstufe an. Ihr Kind wird von ausgebildeten **Sekundarschullehrpersonen** unterrichtet.

Die Jugendlichen werden in **Leistungsklassen** unterrichtet. Die Kantone und Gemeinden führen unterschiedliche Unterrichtsmodelle mit verschiedenen Leistungsprofilen. Sie können sich [hier](#) darüber informieren.

Der Unterricht auf der Sekundarstufe I fördert die Entwicklung und die Persönlichkeit der Jugendlichen und zielt auf den fachlichen Kompetenzerwerb. Fächer und Lernziele sind im Lehrplan 21 festgelegt und dienen als Grundlage für Leistungsbeurteilungen und Zeugnisse. Jugendliche sollen zudem Eigenverantwortung, Eigeninitiative und Selbstständigkeit entwickeln.

Mit Ende der Sekundarstufe I endet die Schulpflicht Ihres Kindes. Es gibt keine gesamtschweizerische Schulabschlussprüfung der obligatorischen Schule und somit kein entsprechendes Abschlusszeugnis. Einige Kantone führen jedoch Abschlussprüfungen durch und stellen ein Abschlusszertifikat aus.

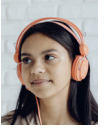
Wie geht es danach weiter? Lesen Sie dazu die nächsten Seiten zur nicht-obligatorischen Schule.

Besonderheit: In manchen deutschsprachigen Kantonen wechseln besonders leistungsstarke Schüler*innen bereits nach den Primarschule an eine gymnasiale Maturitätsschule (Langzeitgymnasium; Dauer: sechs Jahre) statt an eine Sekundarschule. Es ist auch möglich, eine Privatschule zu besuchen. Diese ist im Gegensatz zur öffentlichen Schule kostenpflichtig.

Будь ласка, зверніть увагу / Bitte beachten

Ваша дитина буде займатися вибором кар'єри на уроці та буде підтримуватися центрами профорієнтації та вибору професії ([berufsberatung.ch](#)). Обговоріть з дитиною навички і сфери інтересів і залишайтеся на зв'язку з учителем.

Ihr Kind setzt sich im Unterricht mit der Berufswahl auseinander und wird von Laufbahnberatungen und Berufswahlzentren unterstützt ([berufsberatung.ch](#)). Besprechen Sie mit Ihrem Kind Fähigkeiten und Interessensgebiete und bleiben Sie mit der Lehrperson im Gespräch.

Батьки рекомендують / Eltern empfehlen

Шановні підлітки

Будьте пильні! Є багато корисних пропозицій, які можуть полегшити вам повсякденне шкільне життя, наприклад, репетиторство або контактні точки для отримання консультації. Стали свідком булінгу? Розкажіть комусь про це. У багатьох школах є підтримка, наприклад, через шкільну соціальну роботу. Дізнатися про все можна після першого ступеня середньої освіти також на інформаційних заходах, днях відвідування, ярмарках вакансій і т.д.

Liebe Jugendliche

Haltet die Augen und Ohren offen. Es gibt viele nützliche Angebote, die euch den schulischen Alltag erleichtern können wie z.B. Nachhilfe oder Anlaufstellen für Beratung. Wird jemand gemobbt? Erzählt es. An vielen Schulen gibt es hierzu Unterstützung, z.B. durch die Schulsozialarbeit. Wie es nach der Sekundarstufe I weitergehen kann, erfährt ihr an Informationsveranstaltungen, Besuchstagen, Berufsmessen, usw.

4–20 рокоів Спеціальна освіта

4–20 Jahre Sonderpädagogik

Деякі діти та підлітки мають обмежені можливості або особливі потреби. Як і всі діти в Швейцарії, вони зобов'язані відвідувати школу. (☞ [Що сім'ї варто знати про школу в Швейцарії](#)).

Ваша дитина не може легко стежити за уроками з певної причини? Можливо, через інвалідність, мовні труднощі, поведінкові проблеми чи особливі потреби? Тоді ваша дитина має **особливі освітні потреби** і отримує особливу підтримку від школи через **спеціальні освітні заходи**.

Спеціальні освітні заходи можуть застосовуватися **від народження дитини до 21 року**. Батьки беруть участь у визначенні того, чи потребує дитина такого заходу. Ці заходи є безкоштовними для вас, як батьків і можуть відрізнятися залежно від кантону.

Підтримка переважно відбувається **інтегративно**, тобто на **звичайних уроках у класі**: дітей підтримують у школі, де вони навчаються, вчителі та терапевти, які отримали спеціальну освіту (наприклад, логопед, спеціаліст з психомоторного розвитку, дефектолог). Це **низькопорогова підтримка**. Якщо цього недостатньо, можна узгодити **посилені заходи підтримки** на основі індивідуальних потреб.

Якщо дитина не може бути підтримана на звичайних уроках, існують окремі заходи, які потім відбуваються на повністю або частково окремих уроках. Якщо це стосується вашої дитини, вчитель вашої дитини зв'яжеться з вами і надасть додаткову інформацію.

Manche Kinder und Jugendliche haben Behinderungen oder besondere Begabungen. Wie alle Kinder in der Schweiz sind sie schulpflichtig (☞ Was Familien über die Schule in der Schweiz wissen sollten).

Kann Ihr Kind aus einem bestimmten Grund dem Unterricht nicht einfach folgen? Etwa wegen einer Behinderung, sprachlicher Schwierigkeiten, Problemen im Bereich des Verhaltens oder einer Begabung? Dann hat Ihr Kind einen **besonderen Bildungsbedarf** und wird vonseiten der Schule besonders unterstützt durch **sonderpädagogische Massnahmen**.

Sonderpädagogische Massnahmen können **von Geburt bis zum 21. Geburtstag** beansprucht werden. Die Eltern werden einbezogen, wenn es darum geht, ob ein Kind für eine solche Massnahme infrage kommt. Diese Massnahmen sind für Sie als Eltern kostenfrei und können je nach Kanton unterschiedlich ausfallen.

Die Unterstützung findet bevorzugt **integrativ** statt, das heisst, im **Regelklassenunterricht**: Die Kinder werden in der Schule am Wohnort unterstützt durch heilpädagogisch ausgebildete Lehrpersonen und Therapeut*innen (z.B. für Logopädie, Psychomotorik). Dies ist die **niederschwellige Förderung**. Genügt diese nicht, werden **verstärkte Fördermassnahmen** nach individuellem Bedarf vereinbart.

Die Unterstützung findet bevorzugt **integrativ** statt, das heisst, im **Regelklassenunterricht**: Die Kinder werden in der Schule am Wohnort unterstützt durch heilpädagogisch ausgebildete Lehrpersonen und Therapeut*innen (z.B. für Logopädie, Psychomotorik). Dies ist die **niederschwellige Förderung**. Genügt diese nicht, werden **verstärkte Fördermassnahmen** nach individuellem Bedarf vereinbart.

Kann ein Kind im Regelklassenunterricht nicht gefördert werden, so gibt es separate Massnahmen, welche dann im ganz oder teilweise getrennten Unterricht stattfinden. Sollte dies auf Ihr Kind zutreffen, kommt die Lehrperson Ihres Kindes mit weiteren Informationen auf Sie zu.

Коротко / In Kürze

- Заходи підтримки Fördermassnahmen
- Переважно інтегративно überwiegend integrativ
- Кантональна підтримка kantonal verschieden

Будь ласка, зверніть увагу / Bitte beachten

Інформацію про кантональні пропозиції можна знайти на InSeMa ([☞ szh.ch](#)). Також ви можете дізнатися про консультації та послуги підтримки на сайті.

Angaben zu den kantonalen Angeboten finden Sie auf InSeMa ([☞ szh.ch](#)). Informieren Sie sich auch über Beratungs- und Unterstützungsangebote vor Ort.

Батьки рекомендують / Eltern empfehlen

Відкрито обговорюйте свої проблеми з класним керівником, щоб разом створити хорошу навчальну обстановку для вашої дитини.

Besprechen Sie Ihre Anliegen offen mit der Klassenlehrperson, um gemeinsam ein gutes Lernsetting für Ihr Kind zu schaffen.

Постобов'язкова освіта

Nachobligatorische Bildung

Від 15 років
Другий ступінь II –
професійна освіта
Ab 15 Jahre
Sekundarstufe II –
Berufliche Grundbildung

Від 15 років
Другий ступінь II –
загальноосвітні школи
Ab 15 Jahre
Sekundarstufe II –
Allgemeinbildende Schulen

Третинний ступінь
Вища професійна та
загальна освіта
Tertiärstufe
Höhere Berufsbildung und
Studium

Від 15 років Другий ступінь II – професійна освіта

Ab 15 Jahre Sekundarstufe II – Berufliche Grundbildung

Більшість 15-річних молодих людей у Швейцарії починають з базової професійної підготовки після середньої школи ([edk.ch](#)). 3–4 дні на тиждень молоді люди проходять фахову підготовку в **тренінговій компанії**. В інші 1–2 дні тижня молодь відвідує професійно-технічні та загальноосвітні заняття в **професійно-технічних училищах**. Це називається **подвійною системою**.

Молоді люди повинні спочатку звернутися до **тренінгової компанії** для отримання **місця професійної підготовки** (за відповідною спеціальністю). Є понад 250 спеціально теї на вибір: ([admin.ch](#)). Тренінгова компанія приймає рішення щодо процесу відбору.

Є два курси навчання, які після успішного завершення дозволяють вам працювати за професією:

- 2-річна базова професійна підготовка з **федеральним професійним сертифікатом (EBA)**.
- 3- або 4-річна базова професійна підготовка з **федеральним сертифікатом кваліфікації (EFZ)**.

Базове професійне навчання полягає в фаховій підготовці, учні отримують заробітну плату від компанії. Навчальні цілі та професійні компетентності на підприємстві, викладено в навчальних планах і в наказі про базову професійну підготовку для відповідних професій. Вони є обов'язковими для тренінгових компаній.

Коротко / In Kürze

- Навчання в школах і компаніях
Ausbildung in Schule und Betrieb
- Тривалість: 2–4 роки
Dauer: 2–4 Jahre
- Буде оплачуватися
wird entlohnt

Die meisten 15-jährigen Jugendlichen in der Schweiz beginnen nach der Sekundarstufe I mit der beruflichen Grundbildung. An 3–4 Tagen in der Woche erlernen die Jugendlichen in einem **Lehrbetrieb** das berufliche Handwerk. An den weiteren ein bis zwei Tagen der Woche nehmen die Jugendlichen an berufsbildendem und allgemeinbildendem Unterricht an einer **Berufsfachschule** teil (**duales System**).

Die berufliche Grundbildung findet im Rahmen einer Anstellung statt. Jugendliche müssen sich zuvor bei einem **Lehrbetrieb** um eine **Lehrstelle (Ausbildungsplatz)** bewerben.

Zur Auswahl stehen über 250 Lehrberufe. Der Lehrbetrieb entscheidet über das Auswahlverfahren. Lehrlinge erhalten einen Lehrlingslohn.

Es gibt zwei Ausbildungsgänge, welche nach erfolgreichem Abschluss die Berufsausübung erlauben:

- Eine 2-jährige berufliche Grundbildung mit **eigenössischem Berufsattest (EBA)** für leistungsschwächere Jugendliche.
- Eine 3- oder 4-jährige berufliche Grundbildung mit **eigenössischem Fähigkeitszeugnis (EFZ)**.

Im Vordergrund steht das Erlernen des jeweiligen Berufes, nicht die Arbeitsbewältigung und Arbeitsleistung. Was gelernt und geleistet werden soll, ist in den jeweiligen Bildungsplänen und in der Verordnung über die berufliche Grundbildung für die entsprechenden Berufe festgelegt. Diese sind für die Lehrbetriebe verpflichtend.

Будь ласка, зверніть увагу / Bitte beachten

Хорошо підготовлені документи важливі для отримання місця професійної підготовки! Багато тренінгових компаній проводять **співбесіду**, деякі тренінгові компанії вимагають **іспит на професійну здібність**.

Ein Ausbildungsplatz wird in der Regel vergeben aufgrund der erbrachten Leistungen auf der Sekundarstufe I, den **Bewerbungsunterlagen** und einem **Vorstellungsgespräch**. Einige Lehrbetriebe fordern einen Eignungstest. Gute Bewerbungsunterlagen sind wichtig!

Як можна продовжувати навчання? **Федеральний професійний бакалаврат** може бути доданий до ступеня EFZ (федеральний сертифікат про кваліфікацію) [edk.ch](#). Цей ступінь дає вам змогу навчатися в університеті прикладних наук (Третинний ступінь).

Wer eine Lehre mit EFZ-Abschluss beginnt oder abgeschlossen hat, kann eine **eigenössische Berufsmaturität** erlangen. Diese kann während der 3–4 Jahre Lehrzeit absolviert werden oder in einem Jahr nach dem EFZ-Abschluss nachgeholt werden. Dieser Abschluss ermöglicht ein Studium an einer Fachhochschule (Tertiärstufe).

Батьки рекомендують / Eltern empfehlen

Не вдалося знайти місце для професійного навчання?

Пошук місця вимагає часу. Ваша дитина може безпосередньо зв'язатися з тренінговими компаніями в регіоні та відповісти на оголошення про роботу. Пробні уроки з професійної підготовки допомагають пізнати професію та можуть допомогти заявити про себе в компанії. Не падайте духом! Існують також різні перехідні пропозиції або проміжні рішення (внутрішнє посилання на перехідні пропозиції) (berufsbildungplus.ch).

Keinen Ausbildungsplatz gefunden?

Die Lehrstellensuche braucht Zeit. Ihr Kind kann sich direkt bei Lehrbetrieben in der Region melden und auf Stelleninserate antworten. Eine Schnupperlehre hilft, den Beruf kennenzulernen und kann dazu beitragen, sich im Betrieb bekannt zu machen. Nicht entmutigen lassen! Es gibt zudem verschiedene Brückenangebote oder Zwischenlösungen (berufsbildungplus.ch).

Скасувати професійне навчання?

Існують різні причини, чому молода людина може захотіти кинути навчання. Підтримайте свою дитину! Поговоріть з тренінговою компанією, якщо там виникнуть труднощі, або зі школою. Ваша дитина може безкоштовно звернутися до [молодіжного консультативного центру](#). Важливо! Після укладення контракту на навчання його необхідно розірвати.

Lehre abbrechen?

Es gibt verschiedene Gründe, warum ein Jugendlicher die Lehre abbrechen will. Unterstützen Sie Ihr Kind: Sprechen Sie mit dem Ausbildungsbetrieb, wenn es dort Schwierigkeiten gibt, oder mit der Schule. Ihr Kind kann sich kostenfrei an eine [Jugendberatungsstelle](#) wenden. Wichtig! Ein einmal geschlossener Ausbildungsvertrag muss aufgelöst werden.

Від 15 років Другий ступінь II – загальноосвітні школи

Молоді люди також можуть продовжити навчання після закінчення обов'язкової школи. Сертифікати цих шкіл дають можливість згодом навчатися у вищому навчальному закладі:

Бакалаврат у гімназії

Особливо успішні молоді люди у віці від 15 років можуть переходити до **школи бакалавра** після закінчення середньої школи. Зазвичай навчання в школі триває 4 роки. Випускники отримують **швейцарський гімназичний атестат зрілості**. Це дозволяє розпочати навчання в кантональному **університеті**, **Швейцарському федеральному технологічному інституті (ETH)** або **педагогічному коледжі (PH)** (⇒ Третинний ступінь). Кожен кантон сам вирішує, кого приймати до школи бакалавра (⇒ edk.ch). Деякі німецькомовні кантони мають довгострокові школи бакалавра на додаток до чотирирічних шкіл бакалавра (**Короткострокова гімназія**). **Довгострокова гімназія** слідує за початковим рівнем освіти і триває шість років.

Технічна школа

Молоді люди з високою успішністю можуть відвідувати **технічні школи (FMS)** (⇒ edk.ch). Там молодь готується до вищого професійного навчання. Вони проходять стажування у вибраних професійних галузях (охорона здоров'я, освіта, соціальна сфера) та мають шкільні уроки. Через три роки молоді люди отримують **сертифікат технічної школи** за професійним спрямуванням. Цей ступінь є необхідною умовою для навчання у **вищому технічному коледжі (HF)**.

Якщо додається річна **підготовка спеціаліста бакалавра**, молоді люди можуть отримати ступінь **бакалавра спеціаліста** за професійним спрямуванням. Це дозволяє отримати доступ до **технічного коледжу (FH)** або **педагогічного коледжу (PH)** (⇒ edk.ch).

Ab 15 Jahre Sekundarstufe II – Allgemeinbildende Schulen

Jugendliche können auch nach der obligatorischen Schulzeit eine Schule besuchen. Die Abschlüsse dieser Schulen ermöglichen es später zu studieren:

Gymnasiale Maturitätsschule

Besonders leistungsstarke Jugendliche ab 15 Jahren können nach der Sekundarstufe I an eine **gymnasiale Maturitätsschule** wechseln. Meist dauert die Schulzeit 4 Jahre. Der Abschluss ist ein **gymnasialer Maturitätsausweis**. Damit kann man ein Studium an einer kantonalen **Universität**, einer **Eidgenössischen Technischen Hochschule (ETH)** oder einer **Pädagogischen Hochschule (PH)** aufnehmen (⇒ Tertiärstufe).

Jeder Kanton bestimmt selbst, wer an einer gymnasialen Maturitätsschule aufgenommen wird (⇒ edk.ch). Manche deutschsprachigen Kantone führen neben den gymnasialen Maturitätsschulen mit vierjähriger Dauer (**Kurzzeitgymnasium**) auch Langzeitgymnasien. Das **Langzeitgymnasium** schliesst an die Primarstufe an und dauert sechs Jahre.

Fachmittelschule

Leistungsstarke Jugendliche können eine **Fachmittelschule (FMS)** besuchen (⇒ edk.ch). Die Jugendlichen bereiten sich dort auf eine höhere Berufsausbildung vor. Sie machen Praktika in ausgewählten Berufsfeldern (Gesundheit, Pädagogik, Soziales) und haben Schulunterricht. Nach drei Jahren erhalten die Jugendlichen einen **Fachmittelschulabschluss** in einem Berufsfeld. Dieser Abschluss ist die Voraussetzung, um an einer **höheren Fachschule (HF)** zu studieren.

Wird eine einjährige **Fachmaturitätsausbildung** angehängt, können Jugendliche die **Fachmaturität** in einem Berufsfeld erlangen. Diese ermöglicht den Zugang an eine **Fachhochschule (FH)** oder **pädagogische Hochschule (PH)** (⇒ edk.ch).

Коротко / In Kürze

- Для успішної молоді
Für leistungsstarke Jugendliche
- Постобов'язкова освіта
Nachobligatorische Bildung
- Це безкоштовно
Ist gratis

 Будь ласка, зверніть увагу / Bitte beachten

Вимоги до вступу регулюються кантонами та дуже відрізняються: наприклад, може бути вступний іспит. Тому дізнайтеся принаймні за 1 рік напередодні вступу.

Die Aufnahmebedingungen sind kantonal geregelt und unterscheiden sich stark: es kann z.B. eine Aufnahmeprüfung geben. Informieren Sie sich daher mindestens 1 Jahr im Voraus.

До отримання ступеня веде кілька шляхів: дипломи гімназії та FMS, а також професійний бакалаврат (⇒ Освітні шляхи в Швейцарії).

Mehrere Wege führen zu dem Ziel ein Studium aufzunehmen: die Abschlüsse von Gymnasium und FMS ebenso wie die Berufsmaturität (⇒ Routen der Schulbildung in der Schweiz).

Батьки рекомендують / Eltern empfehlen

Дізнайтеся, які іноземні мови вивчають у школі, тому що вашій дитині, можливо, доведеться підтвердити знання цієї мови при переході до загальноосвітньої школи (⇒ Середня школа). Ви можете зареєструвати свою дитину на мовні/розмовні курси або мовні тандеми, щоб закріпити або надолужити мовні навички.

Informieren Sie sich, welche Fremdsprachen in der Schule gelehrt werden, denn Ihr Kind muss diese Sprachkenntnisse unter Umständen beim Übertritt in eine weiterführende Schule (⇒ Sekundarstufe II) nachweisen. Sie können Ihr Kind zu Sprach-/Konversationskursen oder Sprachtandems anmelden, um Sprachkenntnisse zu festigen oder nachzuholen.

Третинний ступінь Вища освіта

90 відсотків молодих людей у Швейцарії мають повну середню освіту у віці 18/19 років. З таким федеральним дипломом вони можуть, за власний кошт, отримати освіту на найвищому рівні.

Вища професійна освіта

З федеральним свідоцтвом про професійну придатність або свідоцтвом про завершення професійно-технічної школи можна вступити до **вищого технічного коледжу (HF)**.

Навчання спрямоване на отримання практичних навичок і готує вас до професійної сфери. Вища професійна школа може встановлювати додаткові умови для вступу або додаткові вимоги до абітурієнтів.

Навчання

Професійний бакалавріат дозволяє навчатися в **університетах прикладних наук (FH)**.

Отримана професія структурує діапазон можливих курсів навчання.

Професійна (фахова) зрілість дозволяє навчатися в **університетах прикладних наук (FH)** або **педагогічних коледжах (PH)**.

Бакалавріат дає доступ до навчання в **університетах прикладних наук (FH)** або **педагогічних коледжах (PH)**, а також університетах з усіма програмами навчання (винятки: медицина та спортивні науки). Однак для вступу до **університету прикладних наук (FH)** потрібна практика. Ви також можете навчатися в університеті за професійним або спеціальним бакалавром після складання додаткового іспиту.

Tertiärstufe Höhere Berufsbildung und Studium

90 Prozent der jungen Erwachsenen in der Schweiz haben im Alter von 18/19 Jahren einen Abschluss auf Sekundarstufe II. Mit einem solchen eidgenössisch zertifizierten Diplom können sie sich – auf eigene Kosten – auf der höchsten Bildungsstufe ausbilden lassen.

Höhere Berufsbildung

Mit einem EFZ-Abschluss oder einem Fachmittelschulabschluss ist es möglich, in eine **höhere Fachschule (HF)** einzutreten.

Die Ausbildung ist praxisorientiert und bereitet auf ein Berufsfeld vor. Die HF können zusätzliche Eintrittsbedingungen formulieren.

Studium

Die Berufsmaturität ermöglicht das Studium an einer **Fachhochschule (FH)**. Der erlernte Beruf strukturiert das Spektrum der möglichen Studiengänge vor.

Die Fachmaturität ermöglicht das Studium an einer **Fachhochschule (FH)** oder **Pädagogischen Hochschule (PH)**.

Die gymnasiale Maturität eröffnet den Zugang zur **FH, PH** sowie der **Universität** mit allen Studiengängen (Ausnahmen: Medizin und Sportwissenschaften). Für ein Studium an der **FH** ist jedoch ein Praktikum nötig. Auch mit einer Berufs- oder Fachmaturität kann man – nach einer Ergänzungsprüfung – an einer Universität studieren.

Коротко / In Kürze

- Акредитовані установи
Akkreditierte Institutionen
- Перехідна система
Durchlässiges System
- Платне навчання
Kostenpflichtig

Будь ласка, зверніть увагу / Bitte beachten

Університети можуть висувати умови залежно від програми навчання та спеціальності. Дізнайтеся вчасно в студентському секретаріаті або у керівника вищої програми за обраним напрямом навчання.

Die Hochschulen können je nach Studiengang Auflagen machen. Informieren Sie sich frühzeitig beim Studierendensekretariat der Hochschule bzw. bei der Studiengangsleitung.

Амбіційні іноземні студенти та дослідники можуть отримати підтримку на навчання (стипендію) за певних умов.

Ambitionierte ausländische Studierende und Forschende können unter bestimmten Bedingungen Unterstützungsgeld für das Studium (Stipendium) erhalten.

Безперервна освіта

Lebenslanges Lernen

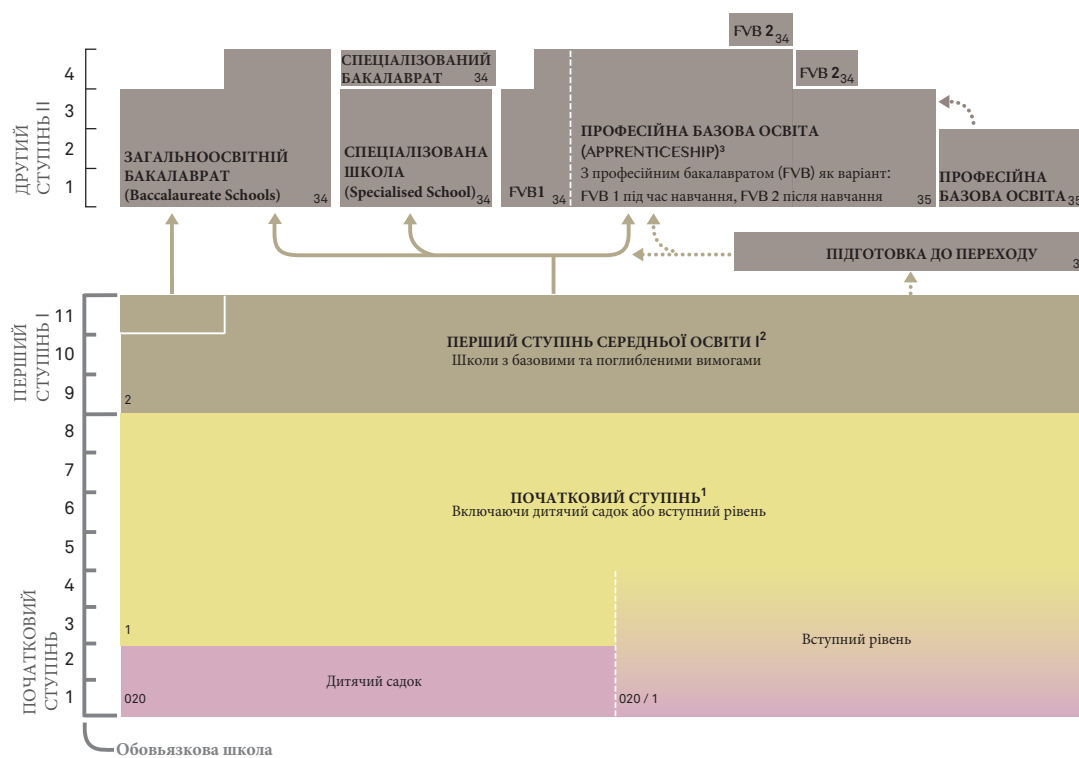
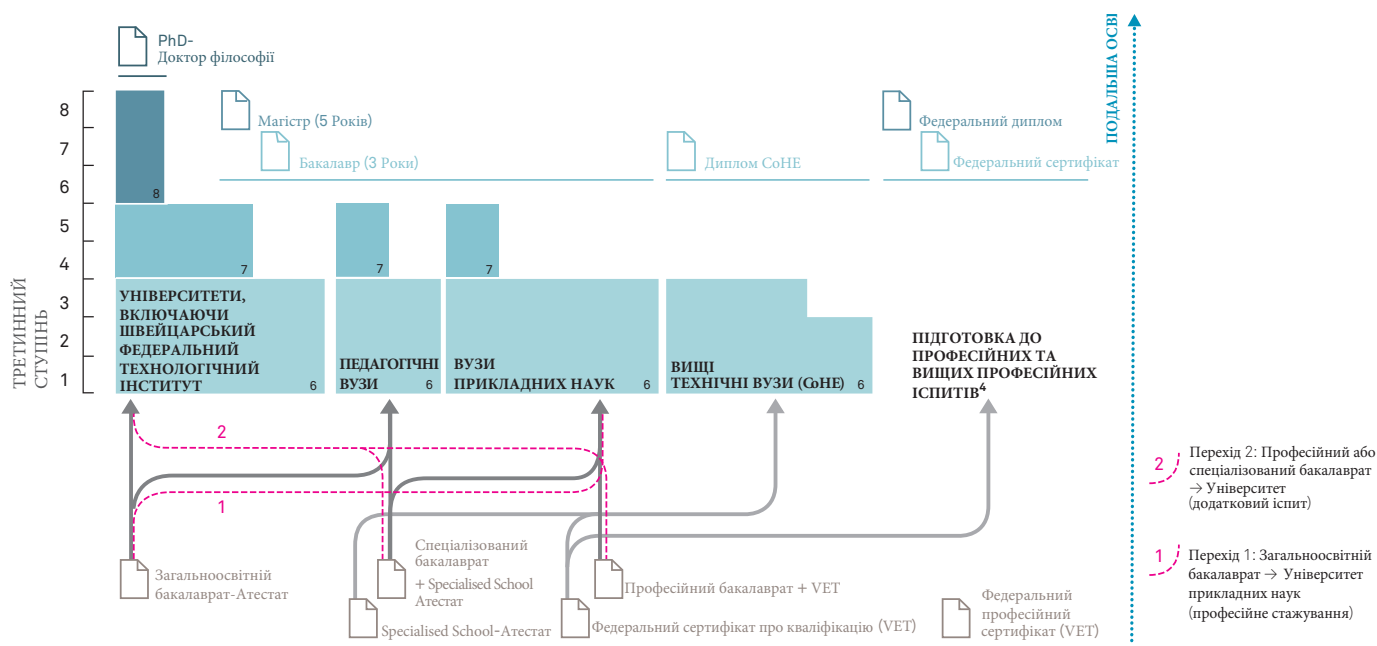
Освітні шляхи в
Швейцарії
Routen der Bildung
in der Schweiz

Підвищення кваліфікації
Weiterbildung

Освітні шляхи в Швейцарії

Routen der Bildung in der Schweiz

© EDK CDIP CDEP CDPE, серпень 2019
Переклад IBW, University of Basel, 2022

ISCED | Міжнародна стандартна класифікація освіти 2011

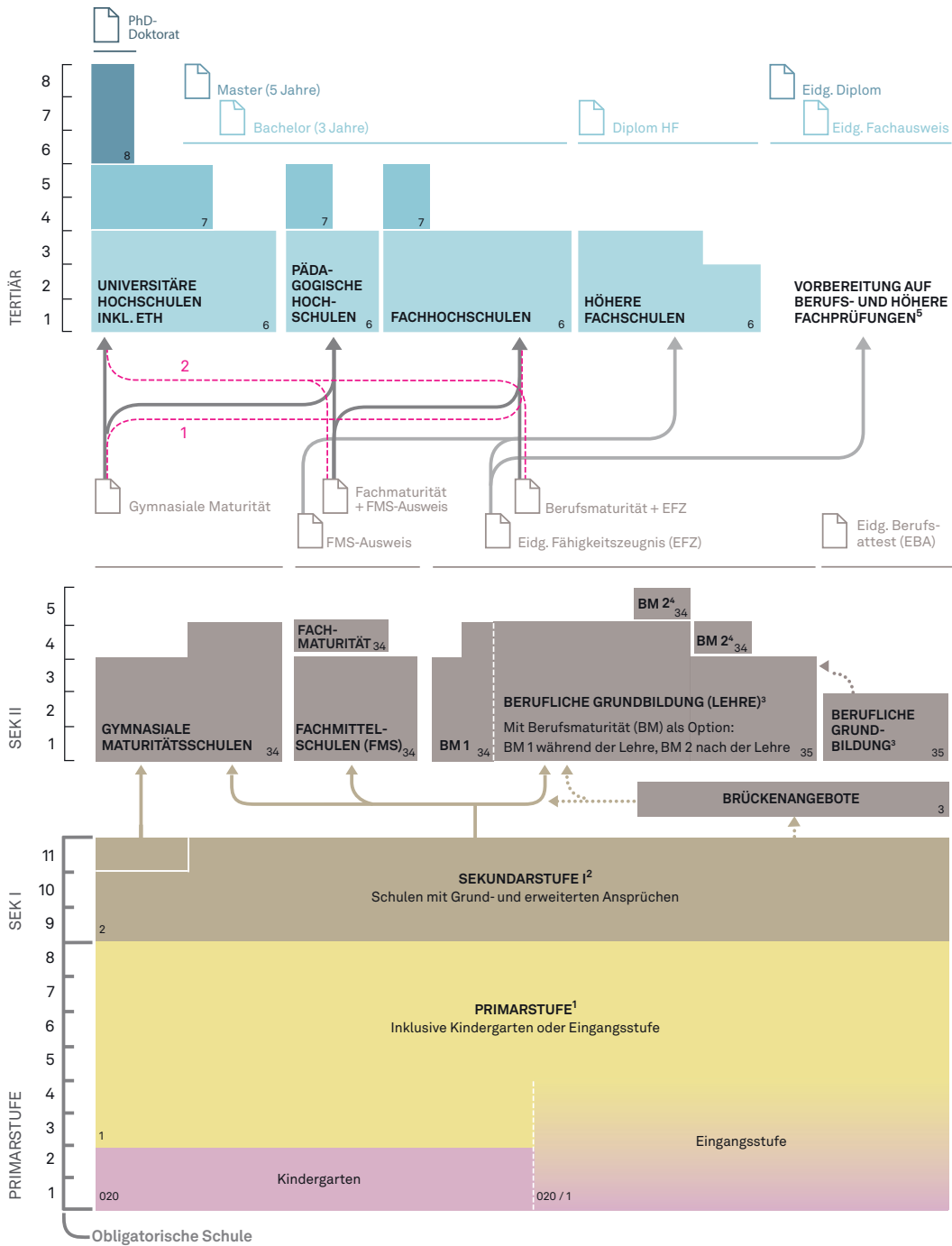
- ISCED 8
- ISCED 7
- ISCED 6
- ISCED 4
- ISCED 34 + 35
- ISCED 2
- ISCED 1
- ISCED 020

¹ Два роки в дитячому садку перші два роки початкового рівня; у більшості кантонів він є обов'язковим

² Перший ступінь I: Кантон Тічіно з чотирирічною середньою школою (відповідно до пункту про звільнення в ст. 6 Конкордату HarmoS) Перехід до шкіл бакалаврата можливий після 10-го навчального року

³ Професійна підготовка (навчання): навчання в компанії по професійному напрямку+ уроки у ПТУ+ відвідування міжфірмових курсів. За певними професіями кваліфікацію базової професійної підготовки можна отримати в рамках шкільної пропозиції на повний робочий день (наприклад, майстерня, комерційна або IT-школа).

⁴ Федеральний професійний іспит / федеральний професійний сертифікат = ISCED 6
Вищий професійний іспит / федеральний диплом = ISCED 7

WEITERBILDUNG

Kinder und Jugendliche mit besonderem Bildungsbedarf
Unterstützung mit besonderen Massnahmen ab Geburt bis vollendetem 20. Lebensjahr
Die konkrete Ausgestaltung der sonderpädagogischen Angebote und Massnahmen während der obligatorischen Schule (Führen von Sonderschulen, Führen von Sonderklassen, integrative Förderung, Weiteres) wird kantonal geregelt und ist auf der Grafik nicht dargestellt.

© EDK CDIP CDEP CDPE, November 2022

ISCED | International Standard Classification of Education 2011

- ISCED 8
- ISCED 7
- ISCED 6
- ISCED 4
- ISCED 34 + 35
- ISCED 2
- ISCED 1
- ISCED 020

- 1 Passerelle 1: Gymnasiale Maturität → Fachhochschule (Berufspraktikum)
- 2 Passerelle 2: Berufsmaturität oder Fachmaturität → Universitäre Hochschule (Ergänzungsprüfung)

- 1 Zwei Jahre Kindergarten resp. die beiden ersten Jahre einer Eingangsstufe: in der Mehrheit der Kantone ins Obligatorium eingebunden
- 2 Sekundarstufe I: Kanton Tessin mit vierjähriger scuola media (gemäss Ausnahmebestimmung in Art. 6 HarmoS-Konkordat). Übertritt in gymnasiale Maturitätsschulen nach 10. Schuljahr möglich
- 3 Berufliche Grundbildung (Lehre): Ausbildung im Lehrbetrieb + Unterricht an Berufsfachschule + Besuch überbetrieblicher Kurse. Bei gewissen Berufen kann der Abschluss der beruflichen Grundbildung in einem schulischen Vollzeitangebot erworben werden (z.B. Lehrwerkstätte, Handels- oder Informatikschule).
- 4 BM 2 Berufsmaturität nach der Lehre: Vollzeit 1 Jahr oder Teilzeit 2 Jahre.
- 5 Eidg. Berufsprüfung / Eidg. Fachausweis = ISCED 6; Höhere Fachprüfung / Eidg. Diplom = ISCED 7

Підвищення кваліфікації в Швейцарії

Державний секретаріат з питань міграції (SEM), кантони та комуни є вашою першою точкою контакту (☞ [Інформація з кантонів](#)). Вони надають підтримку з питань фінансування, консультацій, спілкування або підтримки. Швейцарський Червоний Хрест (SRK) також пропонує поради, налагодження контактів і підтримки.

Оволодійте повсякденною мовою: у кантонах і комунах існує широкий вибір мовних курсів, деякі з яких пропонують догляд за дітьми. Частина пропозиції субсидована. Є також безкоштовні онлайн-пропозиції, такі як Lolingu, Babel або додаток «Acho».

Отримайте професійні навички та підтвердіть їх: Центр освіти дорослих (VHS) і школа клубу Migros є відомими **постачальниками додаткової освіти** з широким спектром **курсів**, які пропонуються в різних місцях. Вони пропонують платні курси, які ведуть до отримання сертифіката (але не регламентованої професійної кваліфікації).

Якщо у вас є українські дипломи, ви можете звернутися в Державний секретаріат з питань освіти, досліджень та інновацій (SERI). Там ваш диплом буде порівняно з відповідною швейцарською кваліфікацією в **процесі визнання** (☞ [Додаткова інформація](#)). Якщо є значні відмінності в підготовці, вам може знадобитися внести корективи. Однак Швейцарія не видасть вам швейцарські дипломи.

У Швейцарії можна отримати **дипломи** про сферу праці в коледжах і університетах. Ці навчальні курси (наприклад, CAS, MAS) відрізняються за тривалістю та зазвичай дорогі. Зазвичай потрібен диплом про вищу освіту. Отримайте індивідуальну консультацію заздалегідь.

Weiterbildung in der Schweiz

Das Staatssekretariat für Migration (SEM), die Kantone und die Gemeinden sind Ihre erste Anlaufstelle (☞ [Kantonale Informationen](#)). Sie unterstützen bei Fragen zur Finanzierung, Beratung, Vernetzung oder Betreuung. Auch das Schweizerische Rote Kreuz (SRK) bietet Beratung, Vernetzung und Unterstützung.

Die Alltagssprache meistern: In den Kantonen und Gemeinden gibt es ein breites Angebot an Sprachkursen, teilweise mit Kinderbetreuung. Ein Teil des Angebotes ist subventioniert. Zusätzlich gibt es gratis online Angebote, wie zum Beispiel Lolingu, Babel oder die App «Acho».

Коротко / In Kürze

- Сертифікати – це важливо
Zertifikate sind wichtig
- Підбір пропозицій
Auswahl an Angeboten
- Самофінансування
Selbst finanziert

Berufsbezogene Fähigkeiten erlangen und anerkennen lassen: Die Volkshochschule (VHS) und die Migros Klubschule sind bekannte **Weiterbildungsanbieter** mit vielfältigen **Kursangeboten** an verschiedenen Standorten. Sie bieten kostenpflichtige **Kurse** an, die zu einem Zertifikat führen (jedoch nicht zu einem reglementierten Berufsabschluss).

Haben Sie ukrainische Diplome, können Sie sich beim Staatssekretariat für Bildung, Forschung und Innovation (SBFI) melden. Dort wird in einem **Anerkennungsverfahren** Ihr Diplom mit dem entsprechenden schweizerischen Abschluss verglichen (☞ [Weitere Informationen](#)). Bestehen

wesentliche Unterschiede in der Ausbildung, können Anpassungsleistungen von Ihnen verlangt werden. Die Schweiz stellt Ihnen jedoch keine schweizerischen Diplome aus.

In der Schweiz ist es möglich, an Hochschulen und Universitäten **Diplome** für die Arbeitswelt zu erwerben. Diese Weiterbildungen (wie CAS, MAS) dauern unterschiedlich lang und sind meist kostspielig. Voraussetzung ist in der Regel ein Hochschulabschluss. Lassen Sie sich rechtzeitig individuell beraten.

Будь ласка, зверніть увагу / Bitte beachten

Получите информацию по месту вашего пребывания об интеграционных мероприятиях или о предложениях поддержки культурных ассоциаций или церквей вашего общества.

Informieren Sie sich vor Ort bei dem Quartier- oder Kulturverein oder den Kirchen Ihrer Gemeinde über Kennenlern- und Integrationsanlässe und Unterstützungsangebote.

В Швейцарии непрерывное образование является личным делом, и вы должны финансировать его самостоятельно. Убедитесь, что вы получаете сертификат за каждый пройденный курс. Этот сертификат важен для вашего будущего трудоустройства.

In der Schweiz ist Weiterbildung eigentlich Privatsache und muss selber finanziert werden. Achten Sie darauf, dass Sie für jede abgeschlossene Weiterbildung ein Zertifikat erhalten. Dieses Zertifikat ist wichtig für Ihren zukünftigen Arbeitgeber.

Школа клубу Migros

Центр освіти дорослих (VHS)

Вищі навчальні заклади (ВНЗ)

Безперервна освіта в ВНЗ

Університет прикладних наук

Підвищення кваліфікації за фахом

Можливості безперервної культурної освіти

Підвищення кваліфікації в компанії

Курси в компанії

Церква

Державний секретаріат з питань освіти, досліджень та інновацій (SBF)

Шляхи до професійної діяльності

Автодидактичні пропозиції

Райони об'єднання

Швейцарський Червоний Хрест

Кантон

Курси німецької мови

Громада

Державний секретаріат з питань міграції (SEM)

Перші точки контакту

Ласкаво просимо на шлях безперервної освіти

	1 Кантон Цюрих / Kanton Zürich (↗ Internetseite)		15 Кантон Аппенцель Ауссерроден / Kanton Appenzell Ausserrhoden (↗ Internetseite)
	2 Кантон Берн / Kanton Bern (↗ Internetseite)		16 Кантон Аппенцель Іннерроден / Kanton Appenzell Innerrhoden (↗ Internetseite)
	3 Кантон Люцерн / Kanton Luzern (↗ Internetseite)		17 Кантон Ст.Галлен / Kanton St. Gallen (↗ Internetseite)
	4 Кантон Урі / Kanton Uri (↗ Internetseite)		18 Кантон Граубюнден / Kanton Graubünden (↗ Internetseite)
	5 Кантон Швіц / Kanton Schwyz (↗ Internetseite)		19 Кантон Аргав / Kanton Aargau (↗ Internetseite)
	6 Кантон Обвальден / Kanton Obwalden (↗ Internetseite)		20 Кантон Тургау / Kanton Thurgau (↗ Internetseite)
	7 Кантон Нідвальден / Kanton Nidwalden (↗ Internetseite)		21 Кантон Тічино / Cantone Ticino (↗ Internetseite)
	8 Кантон Гларус / Kanton Glarus (↗ Internetseite)		22 Кантон Во / Canton de Vaud (↗ Internetseite)
	9 Кантон Цуг / Kanton Zug (↗ Internetseite)		23 Кантон Вале / Kanton Wallis (↗ Internetseite)
	10 Кантон Фрібург / Kanton Freiburg (↗ Internetseite)		24 Кантон Нейшатель / Canton de Neuchâtel (↗ Internetseite)
	11 Кантон Солотурн / Kanton Solothurn (↗ Internetseite)		25 Кантон Женева / Canton de Genève (↗ Internetseite)
	12 Кантон Базель-Штадт / Kanton Basel-Stadt (↗ Internetseite)		26 Кантон Юра / Canton du Jura (↗ Internetseite)
	13 Кантон Базель-Ландшафт / Kanton Basel-Landschaft (↗ Internetseite)		
	14 Кантон Шаффхаузен / Kanton Schaffhausen (↗ Internetseite)		

**Educating
Talents**
since 1460.

Universität Basel
Institut für Bildungswissenschaften
FHNW-Campus
Hofackerstrasse 30
4132 Muttenz
Switzerland

bildungswissenschaften@unibas.ch
<https://bildungswissenschaften.unibas.ch>

